QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ | WWW.FARABI.UNIVERSITY | №9 (1922) 11 НАУРЫЗ 2024 ЖЫЛ

8 Наурызға арналған салтанатты шара өтті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде 8 Наурыз – Халықаралық әйелдер күніне орай, «Жаңа Қазақстан және гендерлік теңдік» атты салтанатты шара өтті.

Кештің көркін ер адамдардан құралған университеттің оқытушылары мен профессорлары, факультет декандары, ректорат қызметкерлері келтіріп, оқу ордасындағы нәзік жандарға мерекелік көңіл күй сыйлады.

ҚазҰУ-дағы әйелдер қауымына ҚР ғылым және жоғары білім министрі Саясат Нұрбек өз құттықтауын жолдады.

«Бүгінде Қазақстанда 22 мыңнан астам ғалым болса, соның 10 мыңға жуығын әйелдер қауымы құрайды. Сонымен қатар елімізде 47 859 оқытушы-профессорлық құрамы бар десек, соның 31 366-сы – арулар. Халықаралық мерекеде жүздеріңізде бақыттың нұры ойнауын, Ай сәулесінің тәтті түс болып тербеуін, армандарыңыздың бақ гүліне айналуын тілеймін», – делінген құттықтауда.

Салтанатты шарада Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев құттықтау сөз сөйлеп, әйелдер қауымының жоғары оқу орнындағы және қоғамдағы рөлін айрықша атап өтті.

Жалғасы 2-бетте

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіне TAV Airports персонал жөніндегі директоры Хакан Окер арнайы келіп, көшбасшылық дәріс оқыды.

IT мамандарын бірлесіп даярлайды

Кездесуге оқу ордасының басшылығы, оқытушы-профессорлар құрамы, жас ғалымдар, университеттің Ғылыми кеңес мүшелері қатысты.

Көшбасшылық дәрісті университет басшысы Жансейіт Түймебаев құттықтау сөзбен ашып, арнайы шақыртуды қабыл алып, университетке келгені үшін Хакан Окерге ризашылығын жеткізді.

«Хакан Окер – өте білімді, іскер азамат. Технология саласының дамуына айрықша үлес қосып, үлкен жетістіктерге жетті. Қазіргі таңда Алматы халықаралық әуежайын кеңейту жұмыстары жүріп жатыр. Осы жұмыстардың барлығын TAV Airports холдингі атқаруда. Әуежай кеңейетін болса, онда жұмыс істейтін мамандардың саны артатыны анық. Сондықтан алдағы уақытта халықаралық әуежай басшылығымен бірлесіп IT, инженер, техник мамандарын бірлесіп даярлау бойынша келісімдер жүргізетін боламыз», – деді ректор.

Сөз соңында оқу ордасының басшысы Жансейіт Түймебаев TAV Airports персонал жөніндегі директоры Хакан Окерге Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Құрметті докторы» атағын табыстады.

Құрметті мейман білім ордасының басшылығы мен ұжымына жылы қабылдағаны үшін алғыс білдіре отырып, TAV Airports Holding қызметімен таныстырды. Кездесу барысында дәріскер заманауи еңбек нарығындағы жағдай, білім мен ғылымның өзектілігі, технологияны дамыту бойынша өз тәжірибесімен бөлісті.

Жалғасы 2-бетте

3-бет

Бибізия ҚАЛШАБАЕВА:

Маңдайалды ғалымдардың мектебінен өттім

4-бет

Тұңғыш кәсіби елші

6-бет

Наш университет флагман ВУЗов

8 Наурызға арналған салтанатты шара өтті

Соңы. Басы 1-бетте

«Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев: «Бүгінде әйелдер қауымының отбасындағы, қоғам өміріндегі және мемлекетті жан-жақты дамыту ісіндегі рөлі орасан зор. Мемлекет гендерлік теңдікті сақтауға, әйелдер құқығын қорғауға және отбасы құндылықтарын нығайтуға әрдайым баса мән береді», – деп атап өткен болатын. Сондықтан біз бүгінгі салтанатты жиынды «Жаңа Қазақстан және гендерлік теңдік» деп атап отырмыз. Университетімізде «Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ әйелдерінің одағы» қоғамдық бірлестігі жұмыс істейді. Бұл бірлестік әйелдердің қоғамдағы мәртебесін, олардың университеттің саяси, экономикалық, әлеуметтік және мәдени өміріндегі рөлін арттыруға жәрдемдеседі. Әйел-Ана – отбасының ұйытқысы, береке-бірліктің шырақшысы. Ер-азаматтар сіздерді әрдайым құрмет тұтамыз, жақсы көреміз. Мерекелеріңіз құтты болсын, үйлеріңізден қуаныш кетпесін!» – деді ректор.

Сөз соңында ЖОО басшысы Жансейіт Түймебаев университет дамуы мен ғылым саласына сіңірген елеулі еңбегі үшін әйел-оқытушыларды және әйел-ғалымдарды ҚазҰУ-дың «Ерен еңбегі үшін» медалімен, Құрмет грамотасымен және Алғыс хатпен марапаттады.

Айта кету керек, бүгінде ҚазҰУ-дың оқытушы-профессорлық құрамында 1640 қыз-келіншек жұмыс атқарады. Бұл

жалпы ғалымдар санының 65 пайызын құрайды. Оның ішінде 348 ғылым докторы, 527 ғылым кандидаты, 340 PhD докторы, 1 ҚР ҰҒА академигі және Қазақстан Жоғары мектебі Ұлттық ғылым академиясының 3 корреспондент-мүшесі бар.

Салтанатты шара концерттік бағдарламамен жалғасты. Кеш барысында оқу ордасының азаматтары өнер көрсетіп, нәзік жандардың құрметіне ән шырқап, ерекше қойылымдар қойды.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

IT мамандарын бірлесіп даярлайды

Соңы. Басы 1-бетте

«TAV Airports холдингі қазіргі таңда IT мамандарына көп көңіл бөлуде. Алматы үшін әуежайды дамытуға бағытталған мәселелер өте маңызды. Өйткені әуежай қаланың әуе қақпасы болып табылады. Мегаполистің болашақта дамуы әуежайдың жағдайына, оның инфрақұрылымына, сервис деңгейі мен ыңғайлылығына тікелей байланысты. Бүгінде халықаралық әуежайда жолаушыларға қызмет көрсететін жаңа терминалдың құрылысы жүріп жатыр. Болашақта жаңа терминалдың іске қосылуы жолаушыларды өткізу қабілетін жылына 7 миллионнан 14 миллионға дейін арттырады және қаланың бүкіл Орталық Азиядағы транспорттық-логистикалық хабы ретіндегі позициясын нығайтады», – деді дәріскер.

Сондай-ақ Хакан Океp Алматы халықаралық әуежайының даму перспективалары туралы айтып, холдингтің болашақтағы жұмыс жоспарын таныстырды.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Саммитте білім сапасына мән берілді

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ өкілдері Рас-Эль-Хайма қаласында (Біріккен Араб Әмірліктері) өткен QS Higher Education Summit: Middle East 2024 саммитіне қатысты. Ауқымды шара «Инновация мәдениеті: өркендеген Таяу Шығыс үшін білім сапасын арттыру» тақырыбына арналды.

American University of Ras Al Khaimah (AURAK) университетінде өткен шараға әлемнің 35 елінің 470-тен астам жоғары білім саласының өкілі қатысты. Олардың қатарында Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Стратегиялық даму орталығы директорының м.а. Нұрболат Құдайбергенов және ҚазҰУ Директорлар кеңесінің корпоративтік хатшысы Қарлығаш Үсейінова болды. Саммит аясында Таяу Шығыс елдерінің жоғары оқу орындарының көрмесі ұйымдастырылды. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ бұл көрмеге платина демеушісі ретінде қатысты. Университет өкілдері барлық жоғары оқу орындарының қызметімен танысып, ақпарат алмасты.

Олар пленарлық отырыстарға қатысып, онда академиялық ұтқырлықты интернационалдандыру, жаһандық жұмысқа орналасуға жәрдемдесу, ОПҚ-ны интернационалдандыру, зерттеулердің жаһандық ықпалы мен беделін арттыру, университеттің жаһандық брендін құру мәселелерін талқылап, пікір алмасты.

«Жоғары білім бүгінгі күні аймақтық даму үшін өте маңызды және жаһанданған әлемде маңызды орын алады. Университеттер студенттерді дамып келе жатқан еңбек нарығында сұранысқа ие жаңа дағдылар мен біліммен қаруландыру үшін өз бағдарламаларын бейімдеу керек. Сонымен бірге жасанды интеллектіге ерекше назар аударған жөн және университеттер жаңа технологияны қолдана отырып, белгілі бір ережелерді сақтау арқылы оның білім сапасына қауіп төндірмейтініне көз жеткізуі керек», – деп атап өтті Н.Құдайбергенов.

Саммитке қатысушылар инновация мәдениетін ілгерілету, ғылыми-зерттеу нәтижелерін арттыру, әлемдік деңгейдегі университеттерді құруға қатысты өзекті мәселелерді талқылады.

Гүл ҚҰТТЫБЕКҚЫЗЫ

WWW.FARABI.UNIVERSITY
№9 (1922) 11.03.2024 ЖЫЛ
АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ

Маңдайалды ғалымдардың мектебінен өттім

С.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің тарих факультетіне оқуға түсіп, 1987 жылы «Тарих және қоғамтану» пәнінің оқытушысы деген дипломға ие болдым. Ол кезде университетті үздік бітіргендердің бір артықшылығы – жолдама таңдау құқығы болатын. Білім және ғылым министрлігінің жолдамасымен Орал қаласындағы А.С.Пушкин атындағы педагогикалық институтта оқытушы болып екі жыл қызмет атқардым.

1989-90 жж. аталған институттың жолдамасымен өзім білім алған қара шаңырақ – ҚазМУ-ға қайта келіп тағылымдамадан өтсем, 1990 жылы «07.00.07. – Этнография, этнология және антропология» мамандығы бойынша аспирантураға түстім. Менің ғылыми ізденісіме қазақтың маңдайалды екі үлкен ғалымы – кандидаттық диссертацияма У.Шәлекенов, докторлық диссертацияма Ә.Төлеубаев жетекшілік етті. 1994 жылы тарих, археология және этнология факультетінің жанындағы Мамандандырылған кеңестің мәжілісінде «07.00.07 – Этнография, этнология және антропология» мамандығы бойынша «Өзбекстандағы қазақтар (солтүстік-шығыс аймағы деректері бойынша)» тақырыбында кандидаттық диссертация қорғасам, 2010 жылы Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты жанындағы Диссертациялық кеңестің мәжілісінде «07.00.07 – Этнография, этнология және антропология» мамандығы бойынша «Орта Азия қазақтары (тарихи-этнографиялық зерттеу)» атты тақырыпта докторлық диссертациямды қорғадым. Зерттеу жұмысымның тақырыбы да шет жерлердегі отандастарымыздың тарихы мен этнографиясына байланысты болудың өз себебі бар. Себебі 1983 жылдары Кеңес Одағының «кеңестік ұлт» идеологиясының қызып тұрған кездің өзінде-ақ алғаш рет ҚазҰУ-дың сол кездегі жас оқытушысы Ә.Төлеубаевтың жетекшілігімен біз Қазақстаннан тыс жерлердегі қазақтардың этнографиясын зерттеуді алғаш қолға алған едік. Шет жерлердегі қазақ диаспорасына қатысты кандидаттық диссертациялар қорғауды да біздің университет түлектері алғаш бастады.

Мен университет қабырғасында студент, аспирант, докторант, оқытушылықтан аға оқытушы, доцент, профессор дәрежесіне дейін жетіп, қазірге дейін қызмет етудемін. Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті біз білім алған 80-жылдары студенттерге тек білім беріп қана қойған жоқ, ғылыми ізденістермен шұғылдануға баулыды. Мәселен, тарих факультетінің Археология және этнология кафедрасында қазақтың біртуар ғұламалары – Ә.Оразбаев, У.Шәлекенов, Ә.Төлеубаев, М.Елеуов, Н.Алдабергеновтер тұрақты жұмыс істесе, шақыртумен Х.Арғынбаев, О.Исмағұлов, К.Байпақов т.б. арнайы курстан дәріс берді. Осындай үлкен мектептен өткеніме қуанамын әрі мақтанамын.

1993 жылы аспирантураны бітіргеннен кейін Орал пединститутына қайтпай, өзім білім алған Археология және этнология кафедрасына жас маман, оқытушы ретінде қабылдандым. Менің аспирантурадан кейін Оралға оралмай, білім алған өз кафедрамда қызмет етіп қалуыма ықпал еткен ұстазым Уахит Шәлекенов аға мен кафедра меңгерушісі қызметіндегі Әбдеш Тәшкенұлы еді. Ол кезде міндетті түрде қалада тұрақты тіркеуің болу керек. Әбекең «кафедрада орын босады, бізде қал, бірақ тіркеуің болу керек» деді. Сонда Уахит Хамзаұлы кадр бөліміне ертіп апарып, «мына қызды қабылдай беріңдер, 1-2 аптада тіркеуді реттейді» деп табыстап еді. Осы кезеңнен бастап дәріс беруден бөлек, кафедраның оқу-әдістемелік, қоғамдық жұмыстарына да бастама көтеріп, белсене араластым. Кафедра меңгерушісі Ә.Төлеубаевтың көп жылдар орынбасары болып еңбек еттім. Факультетте республика бойынша 1991 жылы алғаш рет «Археология және этнология» мамандығы, 1995 жылы «Музей ісі және ескерткіштерді қорғау» бакалавр мамандықтарын ашуда даісқағаздарын жүргізуге атсалыстым. Ал одан кейінгі жылдары: 2004, 2006 және 2012 жылдары «05020800 – Археология және этнология», «5B020800 – Археология және этнология», «5B041900 – Музей ісі және ескерткіштерді қорғау» мамандықтары бойынша бакалавриат; 2006 және 2008 жылдары «6М020800 – Археология және этнология», «6М041900 – Музей ісі және ескерткіштерді қорғау» магистратура, «6D020800 – Археология және этнология» докторантура бойынша Жалпыға міндетті білім беру стандарттары авторларының бірі әрі үйлестірушісі, бертін келе аталған мамандықтардың білім беру бағдарламасын жасап әрі үйлестірушісі болдым. Университетіміздегі аталған мамандықтарды алғаш ашқан да біз, кейін «Археология және этнология» мамандығы бойынша Қарағанды, музей бойынша Оңтүстік Қазақстан университеті ашып, соңғы кезеңдерге дейін ҚР ЖОО-ның екі-үшеуі ғана дайындауда. Бүгінде біздің Археология, этнология және музеология кафедрасының түлектері республикадағы белді археологтар мен этнологтар, музей қызметкерлері. Олардың алды Ә.Марғұлан атындағы институт директоры (О.Ақан), Л.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Археология кафедрасының меңгерушісі (Ұ.Үмітқалиев), Ұлттық музей директоры м.а. (А.Сыдықов) т.б.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тек білім беріп, маман даярлаумен ғана емес, ғылыми зерттеулермен де кеңінен айналысады. Бүгінде университетіміз ғылыми-зерттеу институтына айналған. Оның айғағы – біздің кафедра ұжымының бірнеше ғылыми жобаларды ұтып алуы. Мәселен, 2007-09 жж. ҚР БжҒМ қолданбалы зерттеулер бағдарламасы бойынша «Қазақ халқының мәдени мұраларын жинау, сақтау және насихаттау мәселелері» тақырыбындағы ғылыми жобаның жауапты орындаушысы, 2012-14 жж. ҚР БжҒМ іргелі зерттеулер бағдарламасы бойынша «Қазақ диаспорасы мен репатрианттардың этномәдени мұраларын зерттеу және тарихи Отанға бейімделу мәселелері» тақырыбындағы ғылыми жобаның жетекшісі, 2018-20 жж. ҚР БжҒМ Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты жетекшілігіндегі «Қазақстандағы субэтностар» ғылыми жобасында орындаушы, 2023-25 жж. арналған іргелі мақсатты қаржыландыру бойынша «Қазақстанның оңтүстік-шығыс және шығыс аймақтарының (Шу-Іле ауданы, Тарбағатай және Алакөл алабы) мәдени мұрасын пәнаралық (археологиялық және тарихи-этнографиялық) зерттеу» тақырыбының орындаушысы болып, зерттеу жұмыстарын жүргізудеміз.

Этнографиялық зерттеулерде далалық этнографиялық деректердің маңызы жоғары. Сондықтан өзім де 1995-96, 1996-97 жж. Түркістанның 1500 жылдығына орай ұйымдастырылған кешенді этнографиялық зерттеу экспедициясын, 1998 ж. Қазақстанда «Ұлттық тарих жылы» деп жариялануына

Университет қабырғасындағы 30 жылдан астам қызметімде маман дайындаумен қатар (270-ке жуық, соның ішінде бес жеке және екі авторлық бірлестікте), монография, (екеуі ағылшын тілінде, оның екінші басылымы Германияның Scholar баспасынан шыққан), бес оқу құралы, үш оқу-әдістемелік құрал, 30-ға жуық шетелдік (Америка, Франция, Румыния, Үндістан, Түркия, Ресей, Өзбекстан, Қырғызстан, Түрікменстан, Қалмақ АО т.б.) басылымдарда, рейтингі жоғары шетелдік ғылыми Tomsen Reuters және Scopus базасында мақалаларым жарияланған.

байланысты «Қазақстан халықтарының мәдени мұрасын жинау» тақырыбындағы Алматы облысына ұйымдастырылған кешенді экспедициясын басқардым. Нәтижесінде «Түркістан қаласының этномәдени үдерістері» тақырыбындағы материалдар жинағын шығарсақ, Ғылым академиясынан шыққан жинаққа атсалыстым. Сондай-ақ «Түркия қазақтары – 2012», «Алматы облысындағы оралмандар – 2013», «Ақмола және Павлодар облыстарындағы оралмандардың тарихи Отанға бейімделуі – 2014», «Оңтүстік Қазақстан облысының мәдени мұраларын жинау – 2014» және т.б. этнографиялық далалық экспедицияларын басқардым. Нәтижесінде «Қазақ диаспорасының мәдени мұралары» оқу құралы, оралмандардың әлеуметтік-мәдени, тарихи Отанға бейімделу проблемалары және олардың этномәдени мұраларына қатысты сұрақнама, ұсынымдар әзірленді.

Педагогикалық қызметімде «Этнология», «Теориялық этнология», «Әлем халықтарының этнографиясы», (бакалавриат), «Этнологияның теориялық-методологиялық мәселелері», «Дәстүрлі мәдениет және модернизация», «Қазақстанның этносаясаты», «Фольклор және этнография» (магистратура), Қазақстандағы репатрианттар», «Қазақ диаспорасының мәдени мұралары», «Этнология ғылымындағы этнос және ұлт», «Қазіргі әлемдегі этносаяси үдерістер» (докторантура PhD) пәндерінен дәріс берудемін. Білім беру бағдарламасындағы аталған пәндерде білім алушылардың болашақтағы мамандығына бағыт-бағдар беріп, біліктілігі жоғары кәсіби маман болып даярлануда маңызды. Қазақстанның ашық университеті сайтының бағдарламасы бойынша да С.В.Лурьенің «Тарихи этнология» кітабы бойынша дайындалған 15 видеолекциям бар.

Университет қабырғасындағы 30 жылдан астам қызметімде маман дайындаумен қатар (270-ке жуық, соның ішінде бес жеке және екі авторлық бірлестікте), монография, (екеуі ағылшын тілінде, оның екінші басылымы Германияның Scholar баспасынан шыққан), бес оқу құралы, үш оқу-әдістемелік құрал, 30-ға жуық шетелдік (Америка, Франция, Румыния, Үндістан, Түркия, Ресей, Өзбекстан, Қырғызстан, Түрікменстан, Қалмақ АО т.б.) басылымдарда, рейтингі жоғары шетелдік ғылыми Tomsen Reuters және Scopus базасында мақалаларым жарияланған.

Қазіргі кезеңде мынадай ғылыми бағыттарда: «Қазақ этнографиясы», «Қазақ диаспорасы мен репатрианттары, тарихи Отанға бейімделуіндегі мәселелер», «Қазақстандағы этносаралық қатынастар», «Қазақстандағы қазіргі кезеңдегі этникалық және этномәдени үдерістер» т.б. тақырыптарда зерттеу жұмыстарын жүргіземін. Осы тақырыптар ауқымында «Қазақстан», «Хабар», «Білім және мәдениет» т.б. телеарналарға шығып, пікір білдіремін, республикалық басылымдарға да сұхбат беріп тұрамын.

Қандай жетістікке жетсем де, соның бәрі университеттегі адал еңбегім мен ұстаздарымның, әріптестерімнің, шәкірттерімнің қолдауының арқасында деп ойлаймын.

Оқытушы-профессорлар құрамы мен қызметкерлерді, түлектерімізді, магистранттар мен студенттерді білім ордамыздың 90 жылдығымен шын жүректен құттықтаймын. Қара шаңырақтың абырайы асып, әрқашан мерейі үстем болсын!

Бибізия ҚАЛШАБАЕВА,
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры, тарих ғылымының докторы

№9 (1922) 11.03.2024 ЖЫЛ АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ WWW.FARABI.UNIVERSITY

Өткен ғасырдың басында ұлт үшін өлшеусіз қызмет еткен Алаш қайраткерлерінің ішінде Нәзір Төреқұловтың есімі ерекше құрметпен аталады. Ол кісіні ұлтымыздың арасынан шыққан тарихи тұлғалардың бірі, көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері ретінде тануға тек еліміз дербес саясатын жүргізе бастаған соңғы кезде ғана мүмкіндік туды.

Тұңғыш кәсіби елші

Яғни Нәзір Төреқұлов – ХХ ғасыр басындағы ұлы өзгерістер кезеңінде тарих толқынымен сахнаға шыққан күрескер. Дүниетанымы демократиялық бағытта қалыптасқан мемлекет және қоғам қайраткері. Жиырмасыншы жылдары Түркістан Республикасының бірінші хатшысы болып сайланушының өзі көп жайтты аңғартқандай.

Нәзірдің ата-бабасы Оңтүстік Қазақстан облысының Қандөз ауылының төл баласы. Болашақ кеңес дипломаты, мемлекет қайраткері, ғалым 1892 жылы қазан айында Сыр бойының Түркістан өңірінде мақта саудасымен айналысатын дәулетті отбасында дүниеге келді. Әкесі Төреқұл заң және сауда қызметкері, ал анасы Гүлбаһрам – тәжік қызы, аса діндар адам болған. Төреқұлдың үш баласының тұңғышы Нәзір, екінші ұлы Әбдікадыр және Фатима атты қызы болды. Балалық, жастық шағын Қоқан қаласында өткізіп, осындағы медреседе, орыс-түзем мектебінде оқып, 1913 жылы Қоқан коммерция училищесінің сегізінші класын ойдағыдай аяқтаған Н.Төреқұлов Мәскеу коммерция институтына (қазіргі Г.В.Плеханов атындағы Ресей экономикалық университеті) оқуға түседі. Мұнда экономикалық пәндерді оқып-үйренумен қатар, Нәзірдің өзі бала жасынан зор қабілеттілігін танытқан шет тілдерді үйренудің жаңа мүмкіндігі туды. Орыс және түрік тілдерін жетік біліп, француз бен неміс тілдерінде еркін сөйлей алатын дәрежеге жетті. Мәскеу коммерция институтының 3-курсынан 1916 жылы өз еркімен Батыс майданының «Земсоюз» нұсқаушылығына сұранып, Орта Азия жастарының саяси күресін бастаған серкесіне айналды. Өз ғұмырын халық азаттығы жолындағы күреске арнаған Нәзір 1917-1920 жылдары үгітшілік, сауат ашу т.б. идеологиялық жұмыстармен айналысып, «Қазақ мұңы», «Халық газетасы», «Янги шарқ» газеттеріне редакторлық жасады. Минск маңында Қазақстаннан барған жастардан «Еркін дала» атты жасырын ұйым құрады. Ұйымның мақсаты шығыс халықтарының ұлт-азаттық қозғалысына көмектесу еді.

1927 жылы Нәзір Төреқұлов БКП(б) ОК-ның және КСРО Сыртқы істер халық комиссариатының резервіне алынады. Яғни сыртқы істер наркомы тәжірибесі мол, білімді адам ретінде оны осы іске лайықты деп тапты. Сол жылдары Нәзір Төреқұловтың кандидатурасын жақтаған КСРО Сыртқы істер халық комиссариаты Сталиннің атына ресми хат жолдайды. Сталин оны осы орынға лайықты деп тауып, келісімін береді. 1927 жылдың 24 қарашасындағы Саяси бюроның мәжілісінде (№137 хаттама) жолдас Н.Төреқұловты Хиджаз, Неджд және біріктірілген аймақтарға елші етіп жіберу жөнінде шешім қабылданады.

1928 жылы небәрі 36 жасында ол Хиджаздағы (Сауд Арабиясы) КСРО-ның өкілетті уәкілі болып тағайындалады. Ол кезде мұндай жауапты қызметке жас адамның тағайындалуы дипломатиялық тәжірибеде өте сирек кездесетін жайт. Сауд Арабиясында екі жыл жұмыс істегеннен кейін, 1930 жылы ақпанда Нәзір Төреқұлов Ханзада Фейсалға төтенше және өкілетті елші ретінде сенім грамоталарын тапсырды. Бұл мұсылман әлемінің рухани орталығы – Мекке қаласында болды. Жаңадан іргесі қаланып, әлемді тек мұнаймен ғана емес, рухани байлығымен де аузына қаратқан Сауд Арабиясына КСРО-ның елшісі болу әншейінгі кезекті қызмет емес еді.

Сауда-саттық, шаруашылық саласында жасаған ұлан-ғайыр қызметімен қатар, король отбасымен жақын араласып, игілікті көп істер атқарады. Король Әбдел Әзиз әл-Саудтың мұрагері Ханзада Фейсалдың КСРО-ға 10 күн бойы сапар шегуін ұйымдастыруы да елшілік қызметіндегі үлкен табысы, айрықша қайраткерлігі еді. Оның терең білімі мен кәсіби дағдысына, адами болмысына тәнті болған король мен оның отбасы оған ерекше құрмет көрсетті. Ауғанстан, Түркия, Иран, Ирак, Сирия, Иордания елшілерімен де араласып, достық қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік туғызуы сол кезде елшілікке қазіргідей жағдай туғызылмағанын ескерсек, адам сенбейтін ерлік еді. Сондай-ақ Н.Төреқұловтың еңбекқорлығы, батыл ойы, жергілікті шейхтермен қатар, «антагонистердің» – Англиядан, басқа да Батыс Европа елдерінен келген дипломаттардың тілін тапқан шеберлігі қайран қалдырады.

Н.Төреқұловтың Сауд Арабиясындағы сегіз жылға созылған дипломатиялық қызметі бірнеше ғасырлық тәжірибесі бар Ресей дипломатиясында да жоғары бағаланып отырғаны қуанышты. Ол кезеңде ұзақ уақыт елшілік қызметте болған Н.Төреқұлов қана болды. Сонымен қатар оның елшілік дарыны мен күш-жігері Сауд Арабиясы тарапынан да өте жоғары бағаға ие болғаны аян.

1936 жылдың басында дипломат Мәскеуге шақырылды. Шамамен бір жыл КСРО ОСК Ұлттар кеңесінің жанындағы Тіл және жазу институтында аға ғылыми қызметкер болып жұмыс істеді.

1937 жылы 3 қарашада пантюркистік үгіт-насихат және «Кеңес өкіметінің басшыларымен күресудің террористік әдістеріне» шақыру бойынша алыпсатарлық айып тағылып, сол күні атылды. Осы кезден бастап Сауд Арабиясы Корольдігі мен Кеңес Одағы арасындағы қарым-қатынас жарты ғасырға жуық уақытқа тоқтатылды.

Тарихи әділеттілік тек 1958 жылы, Төреқұловты Жоғарғы соттың Әскери алқасы қылмыс құрамының жоқтығынан ақтаған кезде ғана жеңіске жетті. КСРО мен Сауд Арабиясы арасындағы қарым-қатынас тек 1990 жылы қалпына келді.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев ол туралы былай деп жазады: «Нәзір Төреқұлов өткен ғасырдың 30-жылдарындағы саяси аспанда жарқын құйрықты жұлдызбен ұшты. Алайда Нәзір Төреқұловтың тағдыры қай жерге тасталса да, ол өзін Кеңес мемлекетінің жарқын болашағына шын жүректен сенетін сезімтал саясаткер, зерек, жігерлі адам ретінде көрсетті. Ол өз халқының және өлкесінің патриоты болды. Н.Төреқұловтың тек мемлекет қайраткерлеріне ғана тән кәсіби асыл қасиеттері, нәзік және көреген талғампаздық таланты, оның өмірінің дипломатиялық кезеңінде барынша айқын көрінді».

Қазіргі уақытта Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті халықаралық қатынастар факультетінде Нәзір Төреқұлов атындағы конференц-зал жұмыс істейді. Мемлекет және қоғам қайраткері, ғалым, дипломат Нәзір Төреқұлов атындағы аудиторияда түрлі халықаралық ғылыми конференциялар, симпозиумдар, дәрістер, сабақтар, шетелдік ғалымдар мен профессорлардың кездесулері өтіп тұрады.

Өткен жылдары Нәзір Төреқұловтың 130 жылдығына арналып, ҚазҰУ-дың «Қазақ университеті» баспасынан «Ғибратты ғұмыр» сериясымен «Нәзір Төреқұлов» атты көлемді кітабы шықты. Бұл кітаптың маңыздылығы – еліміздің көрнекті тұлғалары мен нәзіртанушылардың жүрекжарды пікірлері мен ғылыми ізденістерінің берілуі, оған деген қызығушылық танытуында. Мәселен, ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Ж.Түймебаев мырза басылымға алғы сөз жазды. Ол «Қазақтан шыққан тұңғыш елші, саясаткер, ірі реформатор, ағартушы, баспагер-журналист, дарынды мемлекет және қоғам қайраткері Нәзір Төреқұловтың қайраткерлігі келер ұрпаққа үлгі-өнеге. Халқымыздың рухани жаңғыруына өзек болған Нәзір Төреқұловтай тұлғаның мұраттары қазақ халқымен бірге биіктей бермек», – деп атап өтті.

ҚазҰУ-да жылда «Фараби оқулары» атты ғылыми форумы өткізіліп тұрады. Міне, осы ғылыми форумда «Дипломатия және ұлттық мүдделер» атты Нәзір Төреқұлов оқулары және басқа да ғылыми жиындар ұйымдастырылып, онда факультеттің оқытушы-профессорлар құрамы мен жас ғалымдары өз ғылыми ізденістерін ортаға салып, пікір алмасып отырады.

Халқына қалтқысыз қызмет етіп, соңына өшпейтін мол мұра қалдырған Алаштың адал перзенті, мемлекет және қоғам қайраткері Н.Төреқұлов жұлдызы жыл өткен сайын нұрланып, жарқырай бермек. Оның өнегелі мұрасы тек қазақ дипломатиясына ғана емес, келешекте салиқалы саясатымызға үлкен жол ашары анық. Ұлт рухын ұлықтаған халқымыздың осындай тұғыры биік асыл тұлға азаматын кейінгі ұрпақ жадында мәңгі сақтағаны абзал. Ұлт тұлғасын ұлықтау – ел мерейі. Ер есімі ел есінде және болашақ ұрпақтың жадында нақышпен тасқа жазылғандай мәңгі қала бермек.

Ұлт ұстазы Ахмет Байтұрсынұлы «Ел – бүгіншіл, менікі – ертең үшін» деген. Ертеңі үшін, болашақ үшін талмай еңбек етіп, артында мол мұра қалдырған Нәзір Төреқұловтың есімі мәңгілік ел есінде болмақ.

Әсел ХАМЗАЕВА,
PhD, доцент м.а.
Жаппар ЖҰМАН,
профессор
Халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасы

XXI ғасыр университетіне жүктеліп отырған гуманитарлық миссиялардың бірі – ақыл-ой орталықтарын қалыптастыру жұмысын жүргізу және заманауи сараптамалық-талдау қызметін жетілдіру. Бұл екеуі де атүсті қолға алынатын шаруа емес. Жауапкершілігі жоғары, сондықтан барынша ізденісті талап етеді. Осы орайда, ҚазҰУ-дың оқытушы-профессорлары бүгінгі күннің өзекті мәселелерін талқылап-саралауға ұдайы қатысып, қоғамдағы қандай да бір түйіннің шешу жолдарын ұсынып келеді. «Бүгінде ғылымның қай саласында болсын кәсіби сараптамалық этос толықтай қалыптасты», – дейді Философия кафедрасының меңгерушісі Әсет Құранбек.

ҚазҰУ ғалымы – Ұлттық құрылтай құрамында

«Qazaq unıversıtetı» газеті өз оқырмандарына жағымды жаңалықты жеткізгісі келеді. Қара шаңырақ университетіміздің 90 жылдығы қарсаңында Философия кафедрасының аға оқытушысы, заң ғылымының кандидаты Қазыбек Нұрсейітұлы Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Ұлттық құрылтай құрамына мүшелікке қабылданды.

Ұлттық құрылтай – қоғамдық бірігуді одан әрі дамыту жөніндегі идеялар мен қадамдарды тұжырымдайтын консультативтік-кеңесші орган. Аз уақыт ішінде ел өміріне қажетті заңдар мен саяси реформалардың бес түрлі пакетін қабылдауға мұрындық болды. Жаңа Қазақстанның демократиялық бастамаларын талқылайтын ықпалды қоғамдық-саяси алаңға айналуда.

Қазыбек Дәуітәлиев бүгінде Алматы облыстық қоғамдық кеңесінің Ішкі саясат, тілдерді дамыту, ономастика, спорт, мәдениет, жастар саясаты, ұлтаралық және діни қатынастар мәселелері жөніндегі комиссия төрағасы болып қоғамдық жұмыс атқарады. Қоғам өміріне қажетті заңдарды әзірлеуде қомақты үлес қосып жүрген жас ғалым. Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың конституциялық реформалары аясында «Конституциялық сот туралы» конституциялық заңды әзірлеу тобында жұмыс істеді. «Қоғамдық бақылау туралы» Қазақстан Республикасы заңының жобасын әзірлеу жұмыстарына белсене қатысты. ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігіне қарасты Азаматтық бастамаларды қолдау орталығының тұрақты сарапшысы ретінде үкіметтік емес ұйымдардың дамуына да үлес қосуда.

Ұлттық құрылтайдың құрамына университетіміздің оқытушы-профессорлары мен ғалымдарының енуі лайықты әрі оң құбылыс. Бұл үрдіс жалғасын табады деген сенімдеміз және Қазыбек Нұрсейітұлының жұмысына табыс тілейміз.

Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

WWW.FARABI.UNIVERSITY №9 (1922) 11.03.2024 ЖЫЛ АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ

Үлкен өмірге жолдама берді

Қазақ ұлтының басы айдауда, бармағы шайнауда жүрген кезеңдер аз емес. Сондай бір сұрапыл шақтар өткен ғасырдың басы, дәлірек айтсақ 30-жылдар.

Босқан халықтың бір бөлігі қиыр қонып, шет жайлап шекара асса, туған Отанда қалған бөлігі бұратана атанып, әр саладағы көшбасшы тұлғалары шетінен атылып, асылып, ұрпағы күні кешеге дейін шеккі көрген, ұлттық тарихымызда өшпес дақ қалдырған кесапат дәуір. Сол қылышынан қан тамған Кеңестер Одағының балға мен орақка құрылған идеологиялық саясаты бұратана жұртты жұдырығында ұстау үшін ғылым, тарих, білім, мәдениет бағытында үлкен жобалар жүзеге асырды. Ғылым мен білімнің қара шаңырағына баланған ҚазҰУ сондай бір елең-алаң шақта құрылған тарихи орда. Басына алағай да бұлағай кезеңдер кешкен ұлы шаңырақтың күнгей-терiскейі, дәуірлеген шақтары тарих таспасында жазулы.

Біз осы тарихы мен тамыры терең оқу ордасының қабырғасында тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында білім алдық. Әйгілі ұстаздардың алдын көрдік. Кесіп айтқанда, үлкен өмірге жолдама берді. Басымызға баспана, бауырымызға қазан болды.

Университетіміздің негізгі органы саналған «Qazaq universiteti» газеті журналист болсам деген үлкен арманмен келген біздің ай сайын күтетін негізгі басылымдар қатарын толықтырды. Алақандай ғана форматпен шықса да, біз үшін Алатаудай басылым болды. Ол кезде басылымның фирмасы кирилл қарпімен жазылатын. Университетіміздің тыныс-тіршілігі, әр факультетте өтіп жататын сан түрлі шаралар студенттер газетінде жарық көретін. Таласа-тармаса оқитынбыз. Әсіресе журналистика факультетінің студенттері үшін өте ыстық газет.

Өзіміз де осы газеттің жарық көруіне қолғабыс жасаған кездеріміз болды. Мен «Алматы ақшамы» газетінде толық штатта қызмет жасай жүріп, өзіміздің төл газетімізге де мақалалар жаздым, өлеңдерім де жарық көрді. Оймақтай ғана фамилиямызға көзі түскен Қожакеев секілді ұлы ұстаздардың бата-тілегі әлі санамызда сайрап тұр.

Сол тұста ардақты ұстаздарымыз Сағатбек Медеубекұлы, Кәкен Қамзин, Қайрат Сақ кезең-кезеңімен осы басылымға басшылық жасады.

Жүздеген тұлғаларға, мыңдаған шәкірттерге қанат болған шаңырағымыздың торқалы 90 жылдық тойы құтты да қайырлы болсын!

Жанарбек ӘШІМЖАН,
ҚР Президенті сыйлығының лауреаты, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты

Шаңырақ

(«Qazaq universiteti» газетіне)

Жаңылмай ұлы жолдан, басты арнадан,
Өткен шың, асу бермес асқарлардан.
Үні боп университет маңдайалды,
Тынысын, шежіресін таспалаған.

Тарихтан алып енші, шын бағасын,
Заңғарлар бастауында тұрған асыл.
Тізбектеп күн мен айлар, жылдар легін,
Қаттаған сан кезеңнің жылнамасын.

Өзіңдей талай сырды айта алған кім?
Тағдырын сен де «ұлтшыл» қайталадың.
Өзіңде табы қалған, оты жанған,
Марғасқа, небір дүлдүл, майталманның.

Тар жолда тайғақ кешіп тоналды арман,
Тағдыры талай жастың торда қалған.
Кезінде Желтоқсанның құғын көріп,
Жабылмай аман қалған зобалаңнан.

Бейнеңді елмен бірге жаңаладың,
Тұлпардай талай топта дараландың.
Келесің жақсылықтың жаршысы боп,
Көзіндей алыптар мен замананың.

Қадірлі басылымсың көбіне үлгі,
Құрметтеп саған әркез төрін берді.
Бар ұжым, ғалым-ұстаз, студент те,
Күтеді асыға әр нөміріңді.

Жас өркен биік мұрат талаптары,
Өзіңнен бастап жолын қанаттанды.
Сыпырып томағасын, жол көрсетіп,
Таныттың тасадағы таланттарды.

Атағы мұхит асқан ғалымды да,
Көк туды желбіреткен нар ұлды да.
Келесің әр мезетті сүйіншілеп,
Жалықпай Әл-Фараби даңғылында.

Мыңдаған жүрекке жол таба алатын,
Жолбасшы, алтын көпір саналатын.
Жаңа бер, жарқырай бер, шаңырақ боп,
Арқалап ғасырлардың аманатын!

Нұрсұлтан МЫҚТЫБАЙ,
Қазақстанның баспасөз, радио және интернет-журналистика саласындағы «Үркер» ұлттық сыйлығының, Шолохов атындағы халықаралық медальдің иегері

Бәрі күні кешегідей көз алдымда. Ол күнді, «Qazaq universiteti» газетінің сол күнгі нөмірін қалайша ұмытайын?! Ұлттық университеттің көзі, құлағы һәм тіліне айналған басылымның 2014 жылдың 6 мамырындағы №17 (1527). Осы нөмірдің 6-бетінде жарияланған Әлеуметтану және әлеуметтік жұмыс кафедрасының оқытушысы С.М.Болысбаеваның «Махаббат, қызық мол жылдар...» деп аталатын шағын мақаласында менің де аты-жөнім аталыпты.

Айнымас дос, сенімді сырлас

Бұл Қызылорданың облыс орталығынан шалғайда жатқан Жанкент дейтін ауылдың шағыл құмын кешіп өскен қарадомалақ бала үшін ғана емес, оның ата-анасы үшін де өте үлкен жетістік еді. Екінші жағынан, «Qazaq universiteti» газетінде есімің аталды деген сөз – «маңдайалды студент болдың» дегенді меңзейтін. Ол кезде университеттік газетке шығу абырой ғана емес, үлкен дәреже де болатын. Ендеше ауылдан арман арқалап, ару қала Алматыға келген, еліміздегі ғана емес, әлемдегі жетекші әрі көшбасшы оқу орнына мемлекеттік грант бойынша қабылданған 1-курс студенті үшін бұдан артық қандай жетістік керек?!

Аталған тақырыптағы: «Жақында философия және саясаттану факультеті «Әлеуметтік жұмыс» бөлімінің 1-курс студенттері «100 кітап» жобасы аясында Әзілхан Нұршайықовтың «Махаббат, қызық мол жылдар» кітабын талқылады. Махаббат тақырыбы жастарды, әсіресе студент жастарды бейжай қалдырмайтыны анық. Сондықтан аталған романды топ студенттері ерекше ықыласпен оқып, өз ойлары ортада ашық жеткізе білді. Нұршайық Әбдуәли: «Мені басты кейіпкер Ерболдың қазіргі кезде көп жігіттердің бойында кездесе бермейтін махаббаттағы адалдығы мен шыныайылығы сүйсіндірді. Осы кітапты оқи отырып, махаббаттың бар екенін, оның қандай түрде болу керек екенін ұғынғандаймын», – деп өз пікірін білдірсе...» деп басталатын мақаланы әлі күнге үтір-нүктесіне дейін жатқа білемін.

Жасыратыны жоқ, кейде алыста қалған студенттік шақтарымды, университет қабырғасында өткен алаңсыз күндерімді, ұстаздарым мен достарымды сағынған кезде аталған басылымның нөмірін қайта парақтап, сүйікті газетіммен сырласқандай күй кешемін.

Биыл қияға қанат қақтырған оқу ордамызға 90 жыл болса, ал оның үніне айналған «Qazaq universiteti» газетіне 75 жылдан асты.

Бір қарасаңыз, 75 жыл деген жай ғана сан, цифр секілді. Бірақ кез келген басылым үшін осы 75 жылдың қатпарында қаншама тарих, шежіре мен сыр, талай оқиғалардың ізі жатқанын біреу білсе, біреу білмейді. Осынау жылдар ішінде талай майталмандар басшылық еткен газет киелі қара шаңырақпен бірге түлеп, бірге жасап келеді. Бүгінде елімізге танымал көптеген журналистер мен ақын-жазушылар шығармашылық жолын осы басылымнан бастағаны да «Qazaq universiteti» газетінің салалық басылым болғанымен, үлкен тәрбие мектебі екенінің жарқын дәлелі.

Бұл күндері университеттің қайнаған өмірі мен қызыққа толы жылдарының жарқын жаршысына, оқу ордасының әр мезеттің куәгері мен жылнамасына айналған басылымның осы күнге оңайлықпен жетпегенін, талай қиын-қыстау күндерді бастан кешіп, соқтықпалы-соқпақсыз кезеңдерден өткенін көзіқарақты оқырман жақсы білуге тиіс. Басында бюллетень сипатында жарық көрген газетті өз алдына жеке-дара отау қылып, үлкен штаты бар ұжымға айналдыруда бірнеше буын өкілінің маңдай тері мен орасан зор еңбегі жатқаны айтпаса да түсінікті.

Бір кездері «Песня о тревожной молодости» деген өлең жариялағаны үшін қуғындалып, 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасы кезінде «ұлтшыл» деп айыпталып, редакция ұжымына түгел кінә тағылып, жабылудың сәл алдында қалған басылымның жүріп өткен жолдары – еліміздің тарихынан бөліп қарауға болмайтын ақтаңдақ кезеңдер екені ақиқат. Міне, бір ғана оқу орнының газеті болғанымен, «Qazaq universiteti» басқа басылымдардан биік тұратыны да сондықтан.

Студент кезімізден қалыптасқан әдет пе, әлде жастық шағымыздың алты жылын қабырғасында өткізгендіктен бе, басқа қалада, басқа салада жүрсек те, әлі күнге дейін университет сайтынан газеттің электрондық нұсқасын үзбей қарап, оқу ордамыздың, ондағы ұстаздарымыз бен жастардың жетістігін оқып, марқайып отырамыз. Себебі біз үшін Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті мен «Qazaq universiteti» газеті – егіз ұғым, айнымас дос, сенімді сырлас.

Олай болса, бүгін ашылып, ертең жабылып жатқан кейбір басылымдарға қарағанда, ақпарат айдынында өзінің орны мен айтары, терең тарихы мен шежіресі бар, бір ғана университет шеңберінен шығып, еліміздің қоғамдық-саяси өміріне белсенді үн қатып келе жатқан басылымға деген құрметіміз күн сайын арта бермек.

Нұршайық ӘБДУӘЛИ,
университет түлегі, Қызылорда облыстық қоғамдық даму басқармасы Ақпараттық талдау орталығының талдау және болжау бөлімінің басшысы

Диагностика хода экзамена и её результаты

Хочу поделиться о проблемах тестирования на платформе системы Универ по правовым основам противодействия коррупции на 1-ом курсе ФМО во время зимней экзаменационной сессии 2023/2024 учебного года.

Часть студентов не могла начать тестирование так как сайт Univer.kz около часа производил загрузку. На мониторы выводились сообщения, что «Сайт проверяет данные» и они, к тому же зависали на экранах по два часа. Были моменты приостановки тестирования до 10 минут с просьбой соблюдать правила работы с системой, хотя на деле никакие правила тестируемыми не нарушались. Farabi Proctoring у многих экзаменуемых около часа не мог распознать видеокамеры персональных ноутбуков, в связи с чем приходили уведомления о том, что камера не найдена, при том, что она работала исправно на момент начала экзамена. Некоторые смогли войти в систему только лишь через 1-2 часа. Несмотря на недостатки в работе системы экзамен состоялся. Покажу её результаты на диаграмме по специальности, где сдавали большое число студентов.

Стоит отметить, что лишь студентка Пайзуллаева Зухра (МО54) несмотря на 30 минутный сбой смогла сдать экзамен на «А». Из-за выходного дня техническая поддержка не работала.

Предлагаю свои рекомендации: 1) Необходимо тщательно разобраться с системными причинами сбоев в системе Универ и принять необходимые меры организационного и технического характера; 2) Диспетчерской службе при составлении расписаний экзаменов ставить даты проведения тестирования на платформе Универ в рабочие дни сотрудников, осуществляющих техническую поддержку; 3) Исключить дежурство лекторов дисциплин, вынесенных на экзамены в виде тестирования в системе Универ ввиду их нецелесообразности; 4) Не дожидаясь начала Весенней сессии 2023/2024 учебного года ввести в эксплуатацию имеющиеся компьютерные аудитории на факультете международных отношений, которые вот уже в течение ряда лет простаивают дожидаясь замены установленного в них компьютерного оборудования с истекшим сроком службы; 5) Зимнюю экзаменационную сессию рекомендую проводить офлайн, так как перевод на онлайн, даже части обучаемых со всех факультетов университета, неизбежно приводят к существенным сбоям в системе Универ.

Максут САМАЛДЫКОВ,
к.ю.н., доцент кафедры международного права ФМО

КазНУ – эпицентр правовой науки и образования

Юридический факультет Казахского национального университета имени Аль-Фараби – это не просто образовательное учреждение, это столп, на котором держится правовая интеллигенция страны. История факультета, его достижения и перспективы развития служат неотъемлемой частью общегосударственного стремления к совершенствованию правовой системы и гармонизации с мировыми стандартами.

Юридический факультет Казахского национального университета имени Аль-Фараби имеет глубокие корни, ведущие свое начало еще в период формирования современного Казахстана. Созданный в 1955 году для подготовки квалифицированных юристов, факультет стал неразрывной частью системы образования и правопорядка. С течением времени юридический факультет становился эпицентром интеллектуальных потоков, определяющих развитие правовой науки в стране. Лучшие умы и корифеи юридического факультета являются основоположниками законодательных актов независимого суверенного Казахстана.

Академическая среда факультета обогащалась не только теоретическими знаниями, но и практическим опытом, благодаря активному взаимодействию с юридическим сообществом. Юридический факультет славится своими выдающимися достижениями. Его выпускники — это не просто юристы, это профессионалы, ориентированные на глобальные вызовы и трансформации. Многие из них занимают ключевые позиции в правительстве, государственных органах всех ветвей власти, бизнесе и международных организациях, подтверждая высокий уровень подготовки факультета.

Факультет активно участвует в международных юридических конференциях, проводит научные исследования, направленные на развитие правовой науки и практики. Образовательные программы факультета соответствуют современным тенденциям и стандартам, что обеспечивает его репутацию одного из лучших юридических образовательных учреждений в стране.

В эпоху быстрых изменений и цифровых инноваций юридический факультет готовится к новым вызовам. Он активно внедряет современные образовательные технологии, новые образовательные программы, расширяет международное сотрудничество и углубляет взаимодействие с практикующими юристами, потенциальными работодателями. Факультет стремится разрабатывать и внедрять образовательные программы, сочетая традиционные ценности с инновационными методами обучения и требований рынка труда. Постоянное совершенствование кадров и структуры образовательного процесса является приоритетом, чтобы гарантировать, что выпускники факультета будут востребованы на рынке труда и способны эффективно решать сложные задачи в области права и закона.

Надо отметить, что в КазНУ имени Аль-Фараби сложилась собственная модель системы подготовки кадров высокого уровня, отвечающих мировым стандартам. В настоящее время целью университета является трансформация национального классического университета в исследовательский университет мирового класса, а также вхождение в число ТОП-200 ведущих исследовательских университетов мира. Академическая политика университета отражает стремление вуза к подготовке высококвалифицированных конкурентоспособных кадров посредством обучения по образовательным программам, которые разрабатываются выпускающими кафедрами в соответствии с Национальной рамкой квалификаций, профессиональными стандартами, Дублинскими дескрипторами и Европейской рамкой квалификаций.

Юридический факультет Казахского национального университета имени Аль-Фараби – это не просто школа юридического мастерства, это эпицентр правовой науки и образования.

Гульнур ХУДАЙБЕРДИНА,
Жанар КАРАШЕВА,
старшие преподаватели юридического факультета

После окончания школы мне посчастливилось поступить на факультет журналистики КазНУ имени Аль-Фараби. Как коренная алматинка, я всегда знала о статусе и престиже ведущего университета республики. Мои публикации в республиканской газете «Дружные ребята» и в московской радиогазете «Пионерская Зорька» также сыграли немаловажную роль в выборе факультета.

Наш университет Флагман ВУЗов

Наш журфак славился не только сильным преподавательским составом и интересной студенческой жизнью. Глаза моих однокурсников всегда горели желанием писать, публиковаться, менять этот мир к лучшему и помогать людям силой пера. Университетская газета всегда была под рукой, которая стала хорошим трамплином для многих студентов журфака. Газета КазНУ освящала все вопросы академического процесса обучения и студенческого быта. Рассказала о ведущих новостях факультетов, объединяя всех в единое гармоничное целое.

В разные годы «Qazaq universiteti» возглавляли Сагымбай Козыбаев, Абильфайыз Идрисов, Хайиржан Бекхожин и другие наши профессора. Раскрывая детали работы каждого факультета КазНУ, университетская газета подчеркивала масштаб и успехи признанного вуза Казахстана. «Qazaq universiteti» всегда была актуальна. Ее приводили в пример в других учебных заведениях Алматы. Роль факультета журналистики в выпуске этой газеты колоссальна и неоспорима. Как у любого хорошего дела, в издании университетской газеты было много взлетов и падений. Но она выстояла.

Университетская газета – это неотъемлемая часть мощного учебного заведения под названием КазНУ им. Аль-Фараби. Красочная и содержательная, всегда юная в душе, в том году отметила бриллиантовый юбилей – 75 лет! Я от всего сердца желаю всей редакционной коллегии «Qazaq universiteti» новых идей, творческого запала и неиссякаемого вдохновения! Видно, что за газету КазНУ болеют душой, и это большая радость. С юбилеем «Qazaq universiteti!»

В этом году исполняется 90 лет нашему университету, признанный во всем мире. КазНУ был, есть и будет флагманом образования в Казахстане. Его выпускники живут и работают в разных странах. Я рада, что моя дочь тоже успешно учится в родном университете. Пусть значимый юбилей КазНУ привлечет как можно больше молодежи, и напомнит нам имена всех тех, кто внес свой посильный вклад в развитие и становление университета!

Акмарал КАЙНАЗАРОВА,
хореограф, заслуженный деятель культуры

OUR GRADUATE

Head of Press and Communications, UN in Kazakhstan office

Elnara Bainazarova is a media, communications and international relations specialist focusing on multilateral and public diplomacy.

She currently manages the press and communications of the UN office in Kazakhstan. Her current focus is on improving joint communications within the UN activities, advancing the 2030 Agenda, including public awareness through digital channels.

Prior to joining the UN, she was the Head of the Center for International Studies at the Institute of World Economy and Politics of the Kazakhstan President Foundation, Press Officer of the OSCE Program Office in Astana, and the Press Officer of the European Union Delegation in Kazakhstan. Elnara holds degrees of PhD in International Relations (Al-Farabi KazNU), Master of Management (University of International Business), and Specialist in International Relations (Al-Farabi KazNU).

In 2010, she graduated from the Asia-Pacific Center for Security Studies (Honolulu, USA). In 2019 she became the winner of the national project "100 New Names of Kazakhstan". In media dimension she is author and TV host of several documentaries on EU-Kazakhstan cooperation and the TV program "Ten Facets of Europe". In 2020 and 2023 was the master of ceremony of the Volunteer Forum events held with participation of the President of Kazakhstan K. Tokayev, as well as the Central Asian Media Forum.

Elnara Bainazarova is a specialist in media, communications, and international relations, with a focus on multilateral and public diplomacy. She currently manages press and communications for the UN office in Kazakhstan, with her main focus on enhancing joint communications within UN activities and advancing the 2030 Agenda, including raising public awareness through digital channels.

Before joining the UN, she served as the Head of the Center for International Studies at the Institute of World Economy and Politics of the Kazakhstan President Foundation, the Press Officer for the OSCE Program Office in Astana, and as the Press Officer for the European Union Delegation in Kazakhstan. Elnara holds a PhD in International Relations from Al-Farabi KazNU, a Master of Management from the University of International Business, and a Specialist degree in International Relations from Al-Farabi KazNU.

In 2010, she graduated from the Asia-Pacific Center for Security Studies in Honolulu, USA. In 2019, she was named a winner of the national project "100 New Names of Kazakhstan." In the media dimension she is the author and TV host of several documentaries on EU-Kazakhstan cooperation and the TV program "Ten Facets of Europe." In 2020 and 2023, she was the master of ceremony at the Volunteer Forum events, attended by the President of Kazakhstan, K. Tokayev, and at the Central Asian Media Forum.

Memories of the University:

Student life is a time when every day brings something new: knowledge, experiences, meetings, and friendships. Here at KazNU, I've learned to appreciate various points of view and respect the diversity of cultures. KazNU has given me not just academic training, but also valuable life lessons, enhancing my ability to negotiate and communicate in a diverse environment.

Looking back, I am grateful for every minute spent at the University, for the kindness of my fellow students, and for every piece of advice from mentors. The past years at KazNU have laid the foundation for my professional and personal development. Happy 90th anniversary to KazNU! I wish for the University to continue being the best place for training students, encouraging them to strive for education and meet high professional standards.

Nurbek NURZHAN

A Journey Across Continents:

My Double Degree Experience as an Italian Exchange Student

Al-Farabi Kazakh National University has always been known for its commitment to fostering global perspectives and cultural diversity.

As an exchange student coming from La Sapienza University of Rome, I have had the privilege of experiencing this first-hand through the Double Degree Programme, a special agreement between these two amazing universities located in two completely different continents. This unique opportunity has not only expanded my academic horizons but has also enriched my personal growth in countless ways. The decision to embark on this adventure was not an easy one. Leaving behind the comfort of my Italian university and the familiar surroundings of my hometown was a daunting prospect. However, the allure of gaining two degrees in two different countries was an opportunity too good to pass up.

My journey began with excitement and anticipation as I arrived at KazNU. The initial weeks were a whirlwind of experiences and emotions. Adapting to a new educational system, making friends from diverse backgrounds, and immersing myself in a foreign culture were some of the initial challenges. Yet, these challenges soon transformed into opportunities for growth. Cultural enrichment has been a cornerstone of my journey. Learning to adapt to the customs, traditions, and daily life of Kazakhstan has been a transformative experience. From enjoying local cuisine to participating in cultural festivals, I've had the chance to embrace a culture that is very different from my own. It has fostered my appreciation for global diversity and has made me more open-minded and accepting of others. As I reflect on my journey as an exchange student in the Double Degree Programme, I realize that it has been an invaluable chapter of my life so far. To those considering this kind of experience, I can wholeheartedly say I recommend it 100%! It may seem daunting at first, but the personal and academic growth that comes with it is immeasurable. It's a journey that enriches your life in ways you could never have imagined. I am deeply grateful for the chance to embark on this adventure, and I hope that my experience will inspire others to take a leap into the world of international education and cultural exchange.

I want to warmly thank Prof. Fabio Grassi from La Sapienza, Prof. ZhumagulovKalkaman, the Dean D.S. Baigunakov, the Head of the Chair R.S. Myrzabekova, as well as my supervisor, PhD, Assoc. Prof. R.O. Sadykova and, finally, all the staff of the History Faculty of KazNU for making this possible.

Melissa Gullo Master,
Student of the specialty "World History" La Sapienza University
Scientific Supervisor:
Raikhan SADYKOVA,
Assoc. prof. of the Chair of World History, Historiography and Source Studies

I believe that students should always be aware of the history of the university they are studying at and its achievements. I gave my students the task of writing a history of KazNU and in this issue of the newspaper "Qazaq Universiteti" I present the story written by Sailau Zhandaulet:

It is an honor to be a student

at such a prestigious university

This year is very significant for Al Farabi Kazakh National University because it celebrates its 90th anniversary. Over this period the university has demonstrated its potential and ability to compete at the international level. In this article I'd like to describe the achievements of our university as the country's leading educational institution with a long history and high educational standards. No matter how many years a person lives in the world where difficulties and exciting things coexist, no matter what kind of job a person does, the most unforgettable moments of his or her life are the wonderful times at university.

I am a proud student of Al-Farabi University now! I and my classmates are proud that according to the results of an independent assessment conducted by the world's most famous and authoritative international rating agency Quacquarelli Symonds (QS), Al-Farabi Kazakh National University received a high rating, got high marks and was awarded "Five stars" in the in the international rating of "QS Stars Rating System". It should be noted that KazNU is the first and only educational institution in the Central Asian region to receive the "Five Stars" award. It was the first Kazakhstan university to be included in the top 200 universities of the world rating. In addition, in the rating of the European Chamber of Science and Industry, KazNU received the grade "AA+" and entered the top European higher education institutions. Thanks to all these achievements, Al-Farabi Kazakh National University was recognized as the best university in the Turkic and Islam world. As the global hub for sustainable development of the UN Academic Impact program, KazNU developed and introduced the University 4.0 model which was presented at the UN headquarters in New York. In addition, KazNU entered the top 200 universities among 700 universities in 78 countries according to the study of the global ranking of the most environmentally friendly universities in the world "UI Green Metric Ranking of World Universities.

I believe that the graduates of Al Farabi Kazakh National University will be able to achieve great milestones and make a great contribution to the social, political, cultural, and economic development of Kazakhstan. I hope that they will further develop our society and join the ranks of the leading countries of the world. We should work a lot! The time has come to ask ourselves what I can do for my country!

Aliya BEKALAEVA,
Foreign language department teacher
Sailau ZHANDAULET,
Economics faculty student

Prepared by Aizhan MULDAGALIEVA

Қоршаған орта мәселесіне арналған семинар

«Қоршаған орта химиясы» табиғатпен етене байланысқан ғылым ретінде XX ғасырдың 70-жылдарында пайда болды.

Бұл салыстырмалы түрде алғанда, қазіргі экологияның жаратылыстану-ғылыми негізін қалайтын ғылым саласы табиғи физика-химиялық процестерді қамтиды және олар түрлі уақыт шкалаларында қалай көрінетінін сипаттайды. Аталған сала классикалық химияның негізгі заңдары мен ұғымдарына негізделген табиғи жүйелерді, жинақтау механизмдерін, табиғи заттар мен элементтердің трансформациясын, көшіп-қону мүмкіндіктерін қарастырады.

Химиялық экологиядан айырмашылығы – ол ғаламдағы және жер бетіндегі химиялық процестер туралы мәліметтерді, олардың энергетикалық балансы жайлы, сондай-ақ құрылымы, қасиеттері және атмосфераның, гидросфера мен литосфераның құрамы, олардың табиғи күйін, антропогендік әсердің нәтижесінде болған үрдістерді қамтиды. Бұл білім табиғат ресурстарын ұтымды пайдалануға, сонымен қатар оны қорғау шараларын әзірлеп жүзеге асырудың тиімді жолын таба білуге үйретуге өте қажет.

Химия және химиялық технология факультетінде АҚШ-тың Небраска-Линкольн университетінің профессоры Даниел Сноу (Daniel Snow) және отандық ғалымдардың қатысуымен «Қоршаған орта химиясы» тақырыбында ғылыми семинар өтті.

Студенттер жердің геосфераларында болып жатқан химиялық процестерді зерттейтін қазіргі заманғы кешенді ғылым ретінде қоршаған орта химиясының негіздері, алуан қабықтардағы табиғи физика-химиялық және биологиялық процестердің өзара байланысы және оларға адамның әсер ету сипатымен танысты. Сонымен қатар ауа, топырақ, жерүсті және жерасты суларының ластануына байланысты көптеген түйінді мәселелер талқыланды.

Студенттер тарапынан өзекті тақырыптар бойынша сан сұрақ қойылды. Қатысушылар тұшымды жауап қайтарды. Сондай-ақ адамның техногендік әрекетінің әсерінен қоршаған ортаның сапасын және оның өзгеруін бағалау дағдыларын дамыту жайында ақпарат берілді.

Алмагүл НИЯЗБАЕВА,
доцент

«Үздік химик-аналитик – 2024» сайысы

ҚазҰУ-дың 90 жылдық мерейтойына орай, Аналитикалық, коллоидтық химия және сирек элементтер технологиясы кафедрасы «Үздік химик-аналитик – 2024» сайысын өткізді.

Аналитикалық химия – химияның ең маңызды салаларының бірі және пәнаралық ғылым сипатына ие. Әлемдік зерттеу бойынша химиктердің төрттен бір бөлігінен астам жұмысы химиялық талдаумен байланысты. «Аналитикалық химия» жалпы курсын химия және химиялық технология факультетінде білім алатын барлық студенттер оқиды. Студенттер химиялық және қазіргі физика-химиялық талдау әдістерінің теориясы, зерттеу нәтижелерін өңдеумен танысады. Білім алушылардың негізгі зертханалық дағдыларын қалыптастыратын практикумның өткізілуіне ерекше назар аударылады.

«Үздік химик-аналитик – 2024» сайысы 2008 жылдан бері өткізіліп келеді. Оның өзіндік форматы қалыптасқан. Сайыс екі турдан тұрады – теориялық және практикалық. Теориялық тур барысында студенттер сапалық және сандық талдау бойынша есептік тапсырмалар орындайды. Бірінші тур жеңімпаздары зертханалық жұмыс орындауға практикалық турға шақырылады. Екі турдың нәтижесі бойынша конкурс жеңімпазы анықталады. Студенттер арасында сайыста жеңімпаз немесе жүлделі орынға ие болу ерекше мерей. Жүлделі орындарға ие болған студенттерге белгілі ғалымдар атындағы бір реттік стипендия тағайындалады. Жыл сайын атқарылатын сайыстың демеушісі – ҚазҰУ жанындағы Физика-химиялық әдістерді талдау және зерттеу орталығы. Михаил Наурызбаев әрқашан жеңімпаздарды жеке құттықтайды, ал үздік нәтижелер көрсеткен студенттерді ғылыми зертханаларға жұмыс жасауға баулиды.

Биыл «Үздік химик-аналитик – 2024» байқауында 3-курс студенттері Асқар Мұқанов (2-орын), Эльнура Аманова және Азиз Якупджанов (3-орын) жеңімпаз атанды. Байқауға қатысқан белсенді студенттер сертификатпен марапатталды.

Елена ЗЛОБИНА,
Ақмарал ИСМАИЛОВА,
доценттер

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдық мерейтойына орай, Философия кафедрасының оқытушылары Қ.Нұрғалиев пен Д.Пернебекованың ұйымдастыруымен университет факультеттері арасында үстел теннисінен ашық турнир өтті.

Үстел теннисінен ашық турнир өтті

Турнирді философия және саясаттану факультеті Ақсақалдар алқасының төрағасы, кафедра доценті Лесхан Әмірханұлы ашып берді. Жарыстың шарты бойынша, команда құрамында бір оқытушы, екі студент қатысуы тиіс болды.

12 команданың 9-ы ҚазҰУ факультеттерінен жасақталып, Алматы қаласының жоғары оқу орындарынан Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы, Нұр-Мүбәрак Египет ислам мәдениеті университеті, Қазақстан – Ресей медицина университеттері сайысқа түсті.

Барлық командалар тыңғылықты дайындықпен келіп, өз ойындарын жоғары дәрежеде көрсетті. Осылайша үстел теннисінен ашық турнир өз мәресіне жетті.

Бас төреші Тимур Бейсалиевтің шешімімен бірінші және екінші орындар философия және саясаттану факультетіне, ал үшінші орын Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясының командасына бұйырды.

Жарыста бірінші орынға ие болған, Философия кафедрасы меңгерушісінің ғылыми-инновациялық жұмыс және халықаралық байланыстар жөніндегі орынбасары, оқытушы Елдос Өсербаев: «Үстел теннисі – асқан қырағылық пен жылдамдықты қажет ететін спорт түрі. Шетелдерде «Пинг-понг» атымен белгілі бұл спорттың иесі аспанасты елі саналады. Дегенмен біздің халықтың да икемі келеді, себебі спортта әдіс пен дайындықтан бөлек, «спорттық мінез» қажет. Женіске деген ұмтылыс әр қазақтың бойында бар қасиет. Өзім үстел теннисін студент кезден бақылап, айналысатынмын. Әсіресе ол кезде философия және саясаттану факультетінің студенттер үйінде нөмірі бірінші спорт еді. Жарыс туралы естігенде делебем қозып, топ жармаққа ұмтылдым. Әріптесім Жұмагүл Нұрдәулетқызының көмегімен мінезіме сай топ мүшелерімді жасақтадым. Командамдағы студенттермен «біз бүгін жеңуіміз керек» дедім. Бірінші ойында Қазақ – Ресей университетін жеңдік. Екінші ойында факультет тобын да жеңіп шықтық. Финалдық кезеңге талас жолында ұлттық консерваториямен тартысты ойын болып, намысты қолдан бермей, финалдық бәсекеге лайық болдық», – деп өз әсерімен бөлісті.

Жарыс ұйымдастырушысы, Философия кафедрасының аға оқытушысы Қ.Нұрғалиев: «Шараның басты мақсаты – философия пәнінен дәріс алатын гуманитарлық, техникалық, жаратылыстану салаларындағы студенттерді спортта басын қосып, оларға философия пәнін насихаттау. Сондықтан осы пәнді оқитын әр саладағы студенттер пән оқытушыларымен бірге турнирде жарыспен қоса, философиялық ашық әңгіме құрды. Бұл пәнаралық байланысты, студенттер арасындағы қарым-қатынасты, сондай-ақ салауатты өмір салтын дамытатын шара», – дейді.

Философия кафедрасының меңгерушісі Әсет Құранбек университет мерейтойы аясындағы кафедраның тәрбиелік мәні бар, ғылыми мазмұны жоғары шаралар алдағы уақытта да жалғасын табатынын жеткізді.

Жадыра ҚАЗИЕВА,
Досжан БАЛАБЕКҰЛЫ,
Философия кафедрасының оқытушылары

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН, Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ, Нұрбек НҰРЖАНҰЛЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

Газет 1994 жылдың 7 ақпанында Қазақстан Республикасының Баспасөз және бұқаралық ақпарат министрлігінде тіркеліп, № 1242 куәлігі берілген

МЕКЕНЖАЙЫ:
- 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай: **kaznugazeta@gmail.com**
- Газет редакциының компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Бағасы келісім бойынша.
Газетке жазылу индексі: 64787
Таралымы – 3000

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq unıversıtetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.